



Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
U ž 10/07
10.01.2007. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Olge Đuričić, predsednika veća, Tomislava Medveda, Obrada Andrića, Vere Pešić i Gordane Džakule, članova veća, sa savetnikom Nadeždom Nikolić, zapisničarem, odlučujući po žalbi Srpske radikalne stranke iz Zemuna, Trg pobeđe 3, podnetoj protiv rešenja Republičke izborne komisije, 02 broj 013-1070/07 od 8. januara 2007. godine, u predmetu zaštite izbornog prava, u nejavnoj sednici veća održanoj 10. januara 2007. godine u 9,30 časova, doneo je

P R E S U D U

Žalba SE ODBIJA.

O b r a z l o ž e n j e

Srpska radikalna stranka iz Zemuna podnela je 9. januara 2007. godine u 16,05 časova žalbu Vrhovnom sudu Srbije, preko Republičke izborne komisije, koja je ovom sudu dostavljena istog dana u 18,25 časova, protiv rešenja Republičke izborne komisije, 02 broj 013-1070/07 od 8. januara 2007. godine, kojim je odbijen prigovor žalioaca podnet 6. januara 2007. godine u 18,55 časova na rešenje Republičke izborne komisije, 02 broj 013-1070/07 od 6. januara 2007. godine, o proglašenju izborne liste broj 20 „ROMSKA PARTIJA – ŠAJN SRĐAN“.

U žalbi je naveo da Republička izborna komisija nije mogla da utvrdi navedenu izbornu listu primenom odredbe člana 23. stav 1. tačka 8. Uputstva od 15. novembra 2006. godine, jer je ista u suprotnosti sa odredbom člana 43. stav 1. Zakona o izboru narodnih poslanika kojom je predviđeno da će se izborna lista smatrati utvrđenom ako je svojim potpisima podrži najmanje 10.000 birača. Kako je odredbama člana 34. stav 1. Zakona o izboru narodnih poslanika propisana nadležnost Republičke izborne komisije koja ne obuhvata njeno ovlašćenje da ceni brojnost pripadnika nacionalne manjine, socijalne, ekonomske i druge uslove u kojima pripadnici nacionalnih manjina žive i primenom tog kriterijuma, koji nije propisan niti jednim pozitivnim propisom, utvrđuje da je dovoljan broj potpisa birača koji je podnela politička stranka nacionalne manjine, to je, po mišljenju žalioaca, postupanje Republičke izborne komisije prilikom normiranja „dovoljnog“ broja birača od najmanje 3.000 za proglašenje izborne liste političke stranke nacionalne manjine protivno ne samo odredbama navedenog Zakona, već i odredbama člana 77. Ustava Republike Srbije. U žalbi se navodi da Republička izborna komisija nema zakonsku obavezu da preduzima mere u cilju popravljavanja položaja lica koja pripadaju nacionalnoj manjini. Podnosilac žalbe smatra da je neprihvatljiva teza da se može poistovetiti pravo na učešće političkih stranaka, pa i političkih stranaka nacionalnih manjina u izborima za narodne poslanike sa pravom predstavnika nacionalnih manjina da budu zastupljeni u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Podnosilac žalbe je na stanovištu da je nedopušteno izigravanje zakona koje se sastoji u primeni jednog pravnog instituta suprotno njegovom cilju, je proširenje kruga prava za podnosioca izborne liste koji je politička stranka nacionalne manjine, nema svoj pravni osnov niti u Zakonu o izboru narodnih poslanika, niti u novom Ustavu, niti u Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina. Ističe da je u vreme kada je donet Zakon o izboru narodnih poslanika i u vreme kada su vršene njegove izmene i dopune, Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina bila sastavni deo pravnog poretka Republike Srbije kao članice SRJ, odnosno SCG, pa nema mesta sumnji u to da je kod donošenja Zakona o izboru narodnih poslanika, Narodna skupština Republike Srbije imala u vidu navedenu Konvenciju. Po mišljenju žalioaca, u konkretnom slučaju, postupanjem Republičke izborne komisije povređeno je načelo ravnopravnosti ne samo u odnosu na političke stranke čiji su pripadnici u većini u Republici Srbiji, već i u odnosu na političke stranke nacionalnih manjina i to: Stranku demokratske akcije Sandžaka, Bošnjačku demokratsku stranku Sandžaka, Socijalno liberalnu partiju Sandžaka i Savez Vojvođanskih mađara, koje su Republičkoj izbornoj komisiji podnele više od 10.000 potpisa

birača koji su te liste podržali. Predložio je da Vrhovni sud Srbije poništi rešenje Republičke izborne komisije od 8. januara 2007. godine, koje je doneto pod brojem 02 -013 -1070/07 i da meritorno odluči o prigovoru koji je 6. januara 2007. godine podneo Republičkoj izbornoj komisiji tako što će taj prigovor u potpunosti usvojiti.

Odlučujući o podnetoj žalbi, koja je blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlašćenog lica, Vrhovni sud Srbije je na osnovu člana 97. stav 1. i 5. Zakona o izboru narodnih poslanika, ocenom navoda žalbe i spisa predmeta ove pravne stvari, našao da je žalba neosnovana.

Podnosilac žalbe ne osporava da Izborna lista „ROMSKA PARTIJA – ŠAJN SRĐAN“ ispunjava uslove predviđene članom 81. stav 3. Zakona o izboru narodnih poslanika da joj se utvrdi položaj stranke nacionalne manjine.

Pripadnicima nacionalnih manjina, pored prava koja su Ustavom zajemčena svim građanima, jemče se i dodatna, individualna ili kolektivna prava. (član 75. stav 1. Ustava)

Članom 76. Ustava pripadnicima nacionalnih manjina jemči se ravnopravnost pred zakonom i jednaka zakonska zaštita, a istovremeno se zabranjuje bilo kakva diskriminacija zbog pripadnosti nacionalnoj manjini.

U članu 77. stav 1. Ustava utvrđuje se da pripadnici nacionalnih manjina imaju, pod istim uslovima kao ostali građani, pravo da učestvuju u upravljanju javnim poslovima i da stupaju na javne funkcije.

Članom 100. stav 2. Ustava utvrđeno je da se u Narodnoj skupštini obezbeđuje ravnopravnost i zastupljenost polova i predstavnika nacionalnih manjina, u skladu sa zakonom.

Prema članu 18. Ustava Republike Srbije, ljudska i manjinska prava zajemčena Ustavom neposredno se primenjuju. Ustavom se jemče, i kao takva,

neposredno se primenjuju ljudska i manjinska prava zajemčena opšteprihvatenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima i zakonima. Zakonom se može propisati način ostvarivanja ovih prava samo ako je to Ustavom izričito predviđeno, ili ako je to neophodno za ostvarivanje pojedinog prava zbog njegove prirode, pri čemu zakon ni u kom slučaju ne sme da utiče na suštinu zajemčenog prava. Odredbe o ljudskim i manjinskim pravima tumače se u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva, saglasno važećim međunarodnim standardima ljudskih i manjinskih prava, kao i praksi međunarodnih institucija koje nadziru njihovo sprovođenje.

Odredbama člana 4. Zakona o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina predviđeno je da organi vlasti u Saveznoj Republici Jugoslaviji mogu u skladu sa Ustavom i zakonom da donose propise, pojedinačne pravne akte i da preduzimaju mere u cilju obezbeđenja pune i efektivne ravnopravnosti između pripadnika nacionalnih manjina i pripadnika većinske nacije (stav 1.) Organi vlasti će doneti pravne akte i preduzeti mere iz stava 1. ovog člana u cilju popravljavanja položaja lica koja pripadaju romskoj nacionalnoj manjini (stav 2.). Propisi, pojedinačni akti i mere iz stava 1. ovog člana se ne mogu smatrati aktom diskriminacije (stav 3.).

Navedenim zakonskim rešenjem izvršeno je usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa članom 4. stav 2. Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina („Službeni list SRJ – Međunarodni ugovori“, broj 6/98 – ratifikacioni instrumenti deponovani su kod Saveta Evrope 11. maja 2001. godine), koji propisuje da se ugovornice obavezuju da usvoje, gde je to potrebno, odgovarajuće mere za unapređenje, u svim oblastima ekonomskog, socijalnog, političkog i kulturnog života, pune i efektivne ravnopravnosti između pripadnika nacionalne manjine i onih koji pripadaju većini, u kom pogledu će se voditi računa o posebnim uslovima pripadnika nacionalnih manjina. U članu 15. navedene Konvencije utvrđuje se da će ugovornice stvoriti neophodne uslove za efikasno učešće pripadnika nacionalnih manjina u kulturnom, socijalnom i ekonomskom životu i javnim poslovima, naročito onim koji se njih tiču.

Zakon o izboru narodnih poslanika donet je u vreme važenja ranijeg Ustava Republike Srbije i nije usklađivan sa novim Ustavom Republike Srbije. Opšti rok za usklađivanje Zakona sa novim Ustavom utvrđen članom 15. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije je do 31. decembra 2008. godine. Pri tome, treba imati u

vidu da zakoni i drugi opšti akti doneti u Republici Srbiji ne smeju biti u suprotnosti sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava koji su deo pravnog poretka Republike Srbije. (član 194. st. 4. i 5. Ustava)

Cilj ustavnog utvrđivanja ljudskih i manjinskih prava je ne samo u tome da se označi njihova sadržina, već i da se njihovim titularima omogućiti korišćenje zajemčenih prava. Stoga se u skladu sa međunarodnim standardima mora obezbediti da ne postoje ni administrativne, niti bilo koje druge barijere koje sprečavaju pripadnike nacionalnih manjina u ostvarivanju njihovih prava. U tom smislu se od zemalja članica OEBS-a, među kojima je i naša zemlja, zahteva da preduzmu mere koje će, pored ostalog, obezbediti da prikupljanje potpisa za kandidate na izbornim listama bude regulisano na način ili oblik koji ne diskriminiše manjinske grupe.

Prema odredbi člana 43. stav 1. Zakona o izboru narodnih poslanika, izborna lista je utvrđena kada je svojim potpisima podrži najmanje 10.000 birača.

Ljudska i manjinska prava zajemčena Ustavom se neposredno primenjuju, a zakonom koji propisuje način njihovog ostvarivanja se ni u kom slučaju ne sme uticati na suštinu zajemčenog prava.

Kako Zakonom o izboru narodnih poslanika nije propisan broj potpisa birača potreban za utvrđivanje izborne liste nacionalne manjine, sud smatra da broj od 10.000 potpisa birača bi, saglasno međunarodnim standardima ljudskih i manjinskih prava, mogao da predstavlja prepreku za efektivno ostvarivanje ustavnih prava pripadnika nacionalnih manjina da budu birani u Narodnu skupštinu i da učestvuju u upravljanju javnim poslovima.

Prema pravnom shvatanju sa sednice Upravnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije održane 5. januara 2007. godine, prilikom utvrđivanja ispunjenosti uslova za proglašenje izborne liste nacionalne manjine, potreban broj potpisa birača koji podržavaju izbornu listu ceni se prema brojnosti nacionalne manjine, ekonomskim, socijalnim i drugim uslovima u kojima njeni pripadnici žive i to tako da se obezbedi puna ravnopravnost između pripadnika nacionalne manjine i građana koji pripadaju većini.

U konkretnom slučaju, s obzirom na brojnost romske nacionalne manjine (prema popisu stanovništva iz aprila 2002. godine u Srbiji bez Kosova i Metohije ima ukupno 108.193 Roma), teške ekonomske i socijalne uslove u kojima Romi žive i zakonsku obavezu preduzimanja mera u cilju popravljavanja položaja lica koja pripadaju romskoj nacionalnoj manjini (član 4. stav 2. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina), Sud je našao da je Republička izborna komisija pravilno zaključila da 3.692 potpisa birača koji su podržali izbornu listu „ROMSKA PARTIJA – ŠAJN SRĐAN“ predstavlja dovoljan broj potpisa za utvrđivanje te izborne liste kao liste nacionalne manjine.

Sud je cenio sve navode žalbe ali je kod izloženog pravnog stava sa sednice Upravnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije održane 5. januara 2007. godine našao da su ti navodi bez uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Sa svega izloženog, Vrhovni sud Srbije je na osnovu člana 97. stav 4. Zakona o izboru narodnih poslanika, shodnom primenom člana 50. stav 4. Zakona o upravnim sporovima („Službeni list SRJ“, broj 46/96), u vezi člana 49. stav 1. istog Zakona, odlučio kao u dispozitivu ove presude.

PRESUĐENO U VRHOVNOM SUDU SRBIJE U BEOGRADU,

dana 10. januara 2007. godine, UŽ.10/07

Zapisničar, Predsednik veća-sudija,

Nadežda Nikolić, s.r. Olga Đuričić, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

IJ